

Świętowanie Miłosierdzia Bożego w *Dzienniczku* św. Faustyny Kowalskiej i praktyce życia Kościoła po pontyfikacie Jana Pawła II

Jako wprowadzenie w nasz temat o świętowaniu miłosierdzia Bożego niech posłuży fragment listu pasterskiego na Wielkanoc 1986 r. ówczesnego biskupa diecezji częstochowskiej, Stanisława Nowaka. Był on odpowiedzią na sugestię Konferencji Episkopatu Polski, żeby zanim Ojciec Święty wprowadzi oficjalnie do obchodu liturgicznego Święto Miłosierdzia Bożego w całym Kościele, już wcześniej w poszczególnych diecezjach w jakiś sposób II Niedzielę Wielkanocy przeżywać w aspekcie miłosierdzia Bożego.

W skierowanym więc do diecezjan liście wielkanocnym znalazły się słowa: „Zmartwychwstanie Chrystusa świętujemy uroczystie przez osiem dni: od I Niedzieli Wielkanocnej do II Niedzieli Wielkanocnej, zwanej Przewodnią. Niech od tego roku w naszej diecezji II Niedziela Wielkanocna będzie niedzielą świętowania Miłosierdzia Bożego. Nie jest to ogłoszenie nowego święta, bo to może uczynić tylko Ojciec Święty. Nie można więc zmieniać tekstów liturgicznych z tej niedzieli, ani do nich niczego dodawać. Nie zmienia się też samej nazwy II Niedzieli Wielkanocnej, ani do niej niczego nie dodaje. Dostatecznie wiele myśli o miłosierdziu Bożym dostarczają nam teksty liturgiczne Drugiej Niedzieli z ewangelią o Chrystusie, który wychodzi naprzeciw Tomaszowi Apostoła ze swoją męką i zmartwychwstaniem, i każe mu włożyć palec na miejsce przebicia gwoździ i rękę w otwarty bok. Duszpasterze sami, według własnego uznania, niech w nabożeństwach i w modlitwach pozamszalnych sławią nieskończone miłosierdzie Boże i zachęcają ludzi do czci należytej miłosiernemu Bogu”¹.

ABP STANISŁAW NOWAK – Arcybiskup Senior Archidiecezji Częstochowskiej, dr nauk teologicznych, autor licznych publikacji z zakresu teologii duchowości.

¹ *List pasterski Biskupa częstochowskiego na Wielkanoc 1986 r.*, w: ABP STANISŁAW

W niniejszym artykule temat o świętowaniu miłosierdzia Bożego zostanie podjęty w dwóch częściach. Pierwsza część będzie analizą tekstów *Dzienniczka* s. Faustyny Kowalskiej dotyczących tego, jak przeżywać Święto Miłosierdzia Bożego według tej Świętej, a ujmując ściślej, według objawień i słów wewnętrznych Pana Jezusa skierowanych do Faustyny.

Druga część będzie wyprowadzeniem z tekstów *Dzienniczka* św. Faustyny wniosków typu duszpasterskiego, jak w praktyce życia Kościoła przeżywać Święto Miłosierdzia Bożego. Według objawień s. Faustyny ma ono swoją ściśle określoną datę. Ustanowił ją Ojciec Święty św. Jan Paweł II, ogłaszając w roku 2000 Święto Miłosierdzia Bożego. Chodzi o jeden dzień, o II Niedzielę Wielkanocy. W istotnej treści teologicznego przekazu i praktyce życia Kościoła należy brać tę datę w szerszym kontekście, a mianowicie okresu paschalnego, a szczególnie nowenny przed Świętem Miłosierdzia i oktawy tego święta. Druga część będzie więc jakąś praktyczną inspiracją do tego, jak świętować miłosierdzie Boże w praktyce życia parafialnego, rodzinnego i różnych wspólnot czy grup charyzmatycznych, także w świetle wypowiedzi św. Jana Pawła II.

1. Przeżywanie Święta Miłosierdzia Bożego w świetle *Dzienniczka* s. Faustyny

Wiadomo, jak bardzo św. Faustyna zabiegała o ustanowienie Święta Miłosierdzia Bożego w Drugą Niedzielę Wielkanocną, jak wówczas mówiono – w Pierwszą Niedzielę po Wielkanocy lub Niedzielę Przewodnią. Mamy tego obraz w jej *Dzienniczku* duchowym, a także listach, jakie pisała w tej sprawie, głównie do bł. Michała Sopoćki².

Życzenie Pana Jezusa wobec s. Faustyny Kowalskiej odnośnie do kultu miłosierdzia Bożego dotyczyły trzech poleceń: namalowania i czczenia obrazu według pewnego wzoru z napisem: „Jezu, ufam Tobie”, starania o ustanowienie Święta Miłosierdzia Bożego w Niedzielę Przewodnią i założenia nowego zakonu przez siostrę Faustynę. Oczywiście, to wszystko miało być zewnętrznym znakiem przeżywania wiary, a mianowicie miało służyć wyznawaniu i głoszeniu prawdy o nieskończonym miłosierdziu Bożym oraz doprowadzać ludzkość do nawrócenia i całkowitego powierzenia się i zawierzenia Bogu miłosiernemu.

NOWAK, *Siewca słowa. Listy Pasterskie (1984 – 2011)*, t. I/1, red. M. Duda – M. Mikołajczyk – B. Stypułkowska, Częstochowa 2014, 378.

² *Listy Świętej Siostry Faustyny*, Misericordia, Kraków 2005.

Pomagać temu miały modlitwy i praktyki pobożnościowe: odmawianie Koronki do Miłosierdzia Bożego, odprawianie nowenny przed Drugą Niedzielą Wielkanocną, przeżywanie Oktawy Miłosierdzia, czczenie obrazu z aktem: „Jezu, ufam Tobie”.

„Święto Miłosierdzia wyszło z wnętrzości Moich – powiedział Jezus do s. Faustyny w Krakowie 24 września 1936 roku – pragnę, aby uroczyste obchodzone było w pierwszą niedzielę po Wielkanocy. Nie zazna ludzkość spokoju, dokąd nie zwróci się do Źródła Miłosierdzia Mojego”³.

Dzienniczek, a także listy św. Faustyny zaadresowane do bł. Michała Sopoćki obfitują w rozliczne teksty, z których wynika, jak bardzo św. Faustyna pragnęła rozszerzenia czci Miłosierdzia Bożego i ustanowienia Święta Miłosierdzia. Chciała nawet w prostocie swej wiary sama udać się do Ojca Świętego i prosić o to święto. Stało się to już po jej śmierci, w czasie jej kanonizacji przez św. Jana Pawła II. Bóg dał jej jednak prorocze widzenie ustanowienia tego święta w Rzymie przez Ojca Świętego. W *Dzienniczku* pod datą 23 marca 1937 roku czytamy: „Dziś siódmy dzień tej nowenny. Otrzymałam wielką, niepojętą łaskę: Jezus Najmiłosierniejszy dał mi obietnice, że doczekam się uroczystości obchodzenia święta tego”⁴. „Dzień ten 23, to jest Wielki Wtorek, jest mi dniem, w którym mi Bóg udzielił wiele łask”⁵.

„Nagle załała mnie obecność Boża i ujrzałam się naraz w Rzymie, w kaplicy Ojca Świętego i równocześnie byłam w kaplicy naszej, a uroczystość Ojca Świętego i całego Kościoła, była ściśle złączona z naszą kaplicą i w szczególny sposób z naszym Zgromadzeniem i równocześnie wzięłam udział w uroczystości w Rzymie i u nas”⁶. Potem następuje dalszy opis widzenia⁷. I wreszcie ważne słowa Faustyny: „Pan Jezus pochylił się ku mnie i rzekł łaskawie: czego pragniesz, córko Moja? – i odpowiedziałam: Pragnę chwały i czci dla Miłosierdzia Twojego. – Cześć już odbieram przez założenie i obchodzenie tego święta; czego jeszcze pragniesz?”. Św. Faustyna prosi o błogosławieństwo zebranych rzesz i otrzymuje je⁸.

Zadaniem naszego szkicu jest wyszukanie tekstów *Dzienniczka*, które mówią wprost o świętowaniu Święta Miłosierdzia. Jest ich nie-

³ Św. FAUSTYNA KOWALSKA, *Dzienniczek* (Dz.) 699.

⁴ Tamże 1042.

⁵ Tamże 1043.

⁶ Tamże 1044.

⁷ Tamże 1045-1048.

⁸ Tamże 1048.

wiele w porównaniu z mnogością tych, które opisują starania o ustanowienie Święta Miłosierdzia. Możemy je sprowadzić do pięciu.

1.1. Świętowanie Miłosierdzia przez radosne wielbienie, oddawanie czci i wygłaszanie chwały Bożego miłosierdzia

Świętowanie Miłosierdzia Bożego łączy się najściślej w ujęciu s. Faustyny z oddawaniem chwały Bogu i uwielbieniem Jego nieskończonej miłosiernej miłości. W jednym z objawień Jezusa s. Faustyna słyszy: „Dusze giną mimo Mojej gorzkiej męki. Daję im ostatnią deskę ratunku, to jest święto Miłosierdzia mojego. Jeżeli nie uwielbią miłosierdzia Mojego, zginą na wieki”⁹.

Kiedy indziej św. Faustyna usłyszała głos w duszy: „Oto są słowa dla ciebie, rób wszystko, co jest w twej mocy w dziele miłosierdzia Mojego. Pragnę, aby czczono miłosierdzie Moje, daję ludzkości ostatnią deskę ratunku – to jest ucieczkę do miłosierdzia Mojego, raduje się Serce Moje z święta tego”¹⁰.

I jeszcze inny tekst zawierający słowa Jezusa, które s. Faustyna usłyszała po przyjęciu Komunii św.: „Córko Moja – patrz w przepaść miłosierdzia Mojego i oddaj temu miłosierdziu cześć i chwałę”¹¹.

Cześć, chwała, uwielbienie Boga za Jego miłosierdzie, wysławianie Jego wielkości, wiążą się w objawieniach s. Faustyny z tajemnicą nieskończonej świętości i miłości Bożej w życiu Trójcy Przenajświętszej. Bóg jest miłością w swoim odwiecznym istnieniu i działaniu, a miłosierdzie Jego wobec ludzi jest odwiecznym pragnieniem włączenia ludzi w tę nieskończoną miłość. Stało się to dzięki męce i śmierci Syna Bożego, podjętej dla wynagrodzenia za grzechy świata. Wyrażenia s. Faustyny w tym względzie mówią o „wnętrzościach” miłosierdzia Bożego, „głębokościach” zmiłowań Bożych, „niezgłębionym miłosierdziu Bożym”, i prowadzą do głębi tajemnicy Boga, który jest miłością i żyje tą miłością w swoim najbardziej osobowym i wewnętrznym życiu od wieków. Warto tu przytoczyć tekst *Dzienniczka*, mówiący o pierwszym świętowaniu miłosierdzia Bożego przez s. Faustynę w Wilnie, w Niedzielę Przewodnią, przed obrazem namalowanym przez Eugeniusza Kazimirowskiego, a było to 28 kwietnia 1935 roku:

⁹ Tamże 965.

¹⁰ Tamże 998.

¹¹ Tamże 206.

„Niedziela Przewodnia, czyli święto Miłosierdzia Pańskiego, zakończenie Jubileuszu Odkupienia. Kiedyśmy poszły na tę uroczystość, serce mi biło z radości, że te dwie uroczystości z sobą są tak ściśle związane. Prosiłam Boga o miłosierdzie dla dusz grzesznych. Kiedy się kończyło nabożeństwo i kapłan wziął Przenajświętszy Sakrament, aby udzielić błogosławieństwa, ujrzałam Pana Jezusa w takiej postaci, jako jest na tym obrazie. Udzielił Pan błogosławieństwa i promienie te rozeszły się na cały świat. Wtem ujrzałam jasność niedostępną na kształt mieszkania kryształowego, utkanego z fal jasności nieprzystępnej żadnemu stworzeniu, ani duchowi. Do tej jasności trzy drzwi – i w tej chwili wszedł Jezus w takiej postaci, jako jest na tym obrazie, do onej jasności – w drzwi drugie, do wnętrza jedności. Jest to jedność troista, która jest niepojęta, nieskończoność. Wtem usłyszałam głos: – Święto to wyszło z wnętrzości Miłosierdzia Mojego i jest zatwierdzone w głębokościach zmiłowań Moich. Wszelka dusza wierząca i ufająca miłosierdziu Mojemu, dostąpi go. – Cieszyłam się niezmiernie dobrocią i wielkością Boga swego”¹².

Charakterystyczne jest po opisie trynitarnego wymiaru miłosierdzia Bożego i jego złączenia z dziełem Odkupienia to pokorne wyznanie św. Faustyny: „Cieszyłam się niezmiernie dobrocią i wielkością Boga”. Jest to określenie świętowania przez s. Faustynę miłosierdzia Bożego. Jest to niepomierna radość z prawdy o miłosiernym Bogu. Dodajmy – przez akty czci, uwielbienia, błogosławienia, dziękczynienia i inne, łączące się z nimi i z nich wypływające.

1.2. Świętowanie miłosierdzia Bożego usilnym i spotęgowanym głoszeniem tego miłosierdzia

Gdy w kapliczce w Wilnie s. Faustyna modliła się w intencji Ojca Świętego, aby zatwierdził Święto Miłosierdzia, powiedziała do Jezusa: „dziwi mnie bardzo, że każesz mi mówić o tym święcie Miłosierdzia, a przecież to święto – mówią mi – że jest już, więc po cóż mam o tym mówić?”¹³. Jezus jej odpowiedział: „Kto o nim wie z ludzi? – Nikt. A nawet ci, co głosić mają i pouczać ludzi o tym Miłosierdziu, często sami nie wiedzą – dlatego pragnę, ażeby obraz ten był w pierwszej niedzielę po Wielkanocy uroczyście poświęcony i żeby odbierał cześć publiczną, aby każda dusza o tym wiedzieć mogła”¹⁴.

¹² Tamże 420.

¹³ Tamże 341.

¹⁴ Tamże 341.

Głoszenie prawdy o miłosierdziu Bożym polecił też Jezus przez s. Faustynę konkretnym osobom: „Dziś powiedział mi Pan: powiedz ks. prof. (chodzi o ks. Teodora Czaputę), że pragnę, aby w święto miłosierdzia Mojego powiedział kazanie o tym niezgłębionym miłosierdziu Moim. Spełniłam życzenie Boże, jednak kapłan ten nie uznał mowy Pana; kiedy odchodziłam od spowiedzi, usłyszałam te słowa: czyń to, co ci każe i bądź spokojna, sprawa ta jest między nim a Mną. Ty za to nie będziesz odpowiadać”¹⁵.

W Niedzielę Przewodnią, czyli Święto Miłosierdzia, s. Faustyna usłyszała też i takie słowa odnośnie do przepowiadania miłosierdzia: „Mów światu o Moim miłosierdziu, o Mojej miłości. Pałą Mnie płomienie miłosierdzia, pragnę je wylewać na dusze ludzkie. O, jaki Mi ból sprawiają, kiedy ich przyjąć nie chcą. Córkko Moja, czyń co jest w twej mocy w sprawie rozszerzenia czci miłosierdzia Mojego, Ja dopełnię czego ci nie dostawa. Powiedz zbolalej ludzkości, niech się przytuli do miłosiernego Serca Mojego, a Ja ich napełnię pokojem”¹⁶. „Dusze, które szerzą cześć miłosierdzia Mojego osłaniam je przez życie całe, jak czuła matka niemowlę, a w godzinie śmierci nie będę im Sędzią, ale miłosiernym Zbawicielem”¹⁷.

Słowa Jezusa o głoszeniu miłosierdzia Bożego dotyczą zarówno samego święta, jak i innych dni roku. Zostały jednak wypowiedziane w takiej postaci w samo Święto Miłosierdzia. Widocznie dzień ten winien być jakby centralnym w głoszeniu miłosierdzia Bożego i niejako osią, wokół której to głoszenie ma się dokonywać.

Charakterystyczna jest też modlitwa s. Faustyny o poznanie prawdy o miłosierdziu Bożym: „O Wolo Boża. Tyś mym pokarmem. Tyś moją rozkoszą. Przyspiesz o Panie święto Miłosierdzia, aby dusze poznały źródł dobroci Twojej”¹⁸.

1.3. Święto Miłosierdzia Bożego czasem sakramentalnego czerpania miłosierdzia

Poznanie miłosierdzia Bożego i głoszenie go jest stosunkowo często łączone przez s. Faustynę ze świętem Miłosierdzia. Wydaje się

¹⁵ Tamże 1072.

¹⁶ Tamże 1074.

¹⁷ Tamże 1075.

¹⁸ Tamże 1003.

jednak, że najbardziej widzi ona to święto jako czas czerpania łask miłosierdzia Bożego i przyjmowania ich przez poszczególnych ludzi w porządku życia sakramentalnego. Charakterystyczny w tym względzie jest tekst *Dzienniczka* z 24 września 1936 roku: „W pewnej chwili usłyszałam te słowa: córko Moja, mów światu całemu o niepojętym miłosierdziu Moim. Pragnę, aby święto Miłosierdzia było ucieczką i schronieniem dla wszystkich dusz, a szczególnie dla biednych grzeszników. W dniu tym otwarte są wnętrzości miłosierdzia Mego, wylewam całe morze łask na dusze, które się zbliżą do źródła miłosierdzia; która dusza przystąpi do spowiedzi i Komunii św. dostąpi zupełnego odpuszczenia win i kar; w dniu tym, otwarte są wszystkie upusty Boże, przez które płyną łaski; niech się nie lęka zbliżyć do Mnie żadna dusza, chociażby grzechy jej były jako szkarłat. Miłosierdzie Moje jest tak wielkie, że przez całą wieczność nie zgłębi go żaden umysł, ani ludzki, ani anielski. Wszystko co istnieje wyszło z wnętrzości miłosierdzia Mego. Każda dusza w stosunku do Mnie, rozważać będzie przez wieczność całą miłość i miłosierdzie Moje. Święto Miłosierdzia wyszło z wnętrzości Moich, pragnę, aby uroczyście obchodzone było w pierwszą niedzielę po Wielkanocy. Nie zazna ludzkość spokoju, dopokąd nie zwróci się do Źródła Miłosierdzia Mojego”¹⁹.

Tekst w całości przytaczający słowa Pana Jezusa do s. Faustyny wyraźnie ogłasza Święto Miłosierdzia Bożego jako wielki dzień łaskawości Bożej w stosunku do grzeszników. Jezus mówi o otwarciu w tym dniu wnętrzości miłosierdzia Bożego i otwarciu „upustów Bożych”, przez które płyną łaski. Mówi też o wylaniu „morza łask”. Ważne dla nas jest to, że to wylanie łask wiąże się z porządkiem sakramentalnym Kościoła, spowiedzią i Komunią św., a także z odpustem zupełnym dla odpowiednio zdysponowanych do przyjęcia łask. Tak więc Święto Miłosierdzia jest dniem wielkiego przebaczenia ze strony Boga i pojednania ludzkości z Bogiem.

Św. Faustyna będzie przeżywała Święto Miłosierdzia Bożego z wielkim rozmachem, gdy chodzi o czas jego trwania. Dowodem tego jest nowenna przed świętem Miłosierdzia, w czasie której s. Faustyna każe przywoływać wszelkiego rodzaju grzeszników, z zapewnieniem, że doznają odpuszczenia grzechów. Ogromnie się cieszy, że Rok Odkupienia (1935) kończy się w Niedzielę Wielkanocną, dostrzega bowiem mocny związek tego święta z Odkupieniem. Święto Miłosierdzia

¹⁹ Tamże 699.

według s. Faustyny miało być właśnie wielkim dniem przeżywania sakramentów przebaczenia grzechów, a mianowicie sakramentu Pokuty i Eucharystii²⁰.

„W święto Moje – w święto Miłosierdzia – będziesz przebiegać świat cały i sprowadzać dusze zemdlone do źródła miłosierdzia Mojego. Ja je uleczę i wzmocnię”²¹.

1.4. Święto Miłosierdzia a czyny miłosierdzia chrześcijańskiego wobec drugich

Akcent położony na związek Święta Miłosierdzia z odpuszczeniem grzechów i dostąpieniem łask Odkupienia w porządku sakramentalnym i pozasakramentalnym nie umniejsza troski s. Faustyny o czyny miłosierdzia chrześcijańskiego okazywanego bliźnim w codziennym życiu. Miłosierdzie obejmuje s. Faustyna całościowo, zarówno wobec duszy, jak i wobec ciała. „Powiedział mi Pan, żeby tę koronkę odmawiać przez dziewięć dni przed Świętem Miłosierdzia. Rozpocząć się ma w Wielki Piątek. W tej nowennie udzielę duszom wszelkich łask”²². Wszelkie więc łaski osiąga człowiek przez modlitwę do miłosierdzia Bożego, np. przez koronkę. Kiedy indziej (21 stycznia 1938 r.) Pan Jezus powie do s. Faustyny: „Córko Moja, powiedz, że święto Miłosierdzia Mojego wyszło z wnętrzości moich dla pociechy świata całego”²³.

Klasycznym jednak tekstem *Dzienniczka* w tej materii są słowa Jezusa, które s. Faustyna usłyszała w czasie rekolekcji ośmiodniowych, odprawianych w Krakowie w 1936 roku: „Córko Moja, jeżeli przez ciebie żądam od ludzi czci dla Mojego miłosierdzia, to ty powinnaś się pierwsza odznaczać tą ufnością w miłosierdzie Moje. Żądam od ciebie uczynków miłosierdzia, które mają wypływać z miłości ku Mnie. Miłosierdzie masz okazywać zawsze i wszędzie bliźnim, nie możesz się od tego usunąć, ani wymówić, ani uniewinnić. Podaję ci trzy sposoby czynienia miłosierdzia bliźnim: pierwszy – czyn, drugi – słowo, trzeci – modlitwa; w tych trzech stopniach zawiera się pełnia miłosierdzia i jest niezbitym dowodem miłości ku Mnie. W ten sposób dusza wysławia i oddaje cześć miłosierdziu

²⁰ Tamże 420.

²¹ Tamże 206.

²² Tamże 796.

²³ Tamże 1516.

Mojemu. Tak, pierwsza niedziela po Wielkanocy jest świętem Miłosierdzia, ale musi być i czyn [...]. Przez obraz ten, udzielię wiele łask duszom, on ma przypominać żądania Mojego Miłosierdzia, bo nawet wiara najsilniejsza, nic nie pomoże bez uczynków”²⁴.

Gdy Pan Jezus domaga się tak stanowczo czynu dobroci chrześcijańskiej w kontekście święta Miłosierdzia, to z pewnością w tym sensie, że ma ono być wielką inspiracją do praktykowania czynów miłosierdzia i w ten sposób jakby ich źródłowym rozpropagowaniem. „Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią” (Mt 5, 7).

1.5. Modlitwa i pokuta związana ze Świętem Miłosierdzia

Jako piąty wymóg świętowania miłosierdzia Bożego według s. Faustyny możemy wymienić szczególną modlitwę w tym dniu o miłosierdzie dla świata, popartą również umartwieniem. Jeden z tekstów *Dzienniczka* wydaje się tu wymowny. S. Faustyna wyznaje: „Jezus każe mi obchodzić to święto Miłosierdzia Bożego w pierwszą niedzielę po Wielkanocy. Przez wewnętrzne skupienie i umartwienie zewnętrzne, przez trzy godziny nosiłam pasek modląc się nieustannie za grzeszników i o miłosierdzie dla świata całego i rzekł mi Jezus: wzrok Mój z upodobaniem dziś spoczywa na domu tym”²⁵.

Modlitwa wstawiennicza za grzeszników i za świat to rzeczywiście ulubiony temat w życiu naszej Świętej, nieustannie podzielany przez objawienia i głosy wewnętrzne Chrystusa. „Ojczy Przedwieczny, dla bolesnej męki Jezusa, miej miłosierdzie dla nas i całego świata” – to można powiedzieć „ciało” Koronki do Miłosierdzia Bożego. Wielką rolę przypisuje s. Faustyna tej modlitwie w nawracaniu grzeszników i dlatego każe ją ciągle odmawiać, zwłaszcza za konających.

Podsumowując pierwszą część tego studium należy zauważyć, że św. Faustyna Kowalska, która tak bardzo pragnęła ustanowienia Święta Miłosierdzia Bożego w Pierwszą Niedzielę Wielkanocy, nie tylko przyczyniła się do zaistnienia tego święta w Kościele, ale dała zarysy obchodzenia tego święta w życiu osobistym i zbiorowym, w życiu zakonów i Kościoła. Mamy więc prawo w drugiej części zaproponować pewien sposób przeżywania tego święta w praktyce duszpasterskiej Kościoła w oparciu o sugestie św. Faustyny.

²⁴ Tamże 742.

²⁵ Tamże 280.

2. Aplikacje pastoralne Święta Miłosierdzia Bożego w oparciu o objawienia św. s. Faustyny i myśl św. Jana Pawła II

2.1. Świętowanie wyrażające się w uwielbieniu, wychwalaniu i czci dla Miłosiernego Boga

Święto Miłosierdzia Bożego wprowadza nas w świętowanie tej tajemnicy. Przez świętowanie rozumieć można radosne przeżywanie naszego włączenia w odwieczną miłość, która jest w Bogu w Trójcy Świętej jedynym, owszem, którą jest w swej istocie sam Bóg. „Bóg jest miłością” (1 J 4, 8. 16), „Tak bowiem Bóg umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne” (J 3, 16) – oto wielkie prawdy o Bogu, dla nas najdroższe. Z prawdy, że Bóg jest miłością, wynika chwała Boża; Bóg w życiu osobowym Ojca, Syna i Ducha Świętego jest największą chwałą Bożą. Ale swą miłością i chwałą Bóg od wieków postanowił się podzielić z człowiekiem, którego stworzył i za cenę męki, śmierci i zmartwychwstania Syna Bożego wprowadził w swoją miłość i wynikającą z niej chwałę. Przedmiotem materialnym kultu miłosierdzia Bożego są Trzy Osoby Boskie. Wszystko w tym kulcie odnosi się zatem do Boga Ojca, Boga Syna i Boga Ducha Świętego. Wyraża to już główna modlitwa św. Faustyny, Koronka do Bożego Miłosierdzia, która zwraca się do Boga Ojca powołując się na bolesną mękę, czyli zbawcze dzieło Chrystusa. W tajemnicy Krzyża mieści się też – jako ostateczna niejako pieczęć Boskiej miłości – zmartwychwstanie Chrystusa. Dlatego św. Jan Paweł II przy akcie zawierzenia świata w Krakowie-Łagiewnikach (17. 08. 2002) uzupełnia jakby tekst koronki, mówiąc w modlitwie: „Ojczy Przedwieczny, dla bolesnej męki i zmartwychwstania Twojego Syna, miej miłosierdzie dla nas i całego świata”²⁶.

Jezus Chrystus przez Wcielenie Odkupieńcze, a więc przez mękę i śmierć, przyjęte w zmartwychwstaniu przez Boga Ojca w Duchu Świętym, wziął na siebie cały obrażający dobroć Ojca grzech świata, aby go spalić w ogniu swej męki. To jest właśnie przejaw mrozącego krew

²⁶ JAN PAWEŁ II, *Pozdrowienie końcowe po Mszy św.*, 17. 08. 2002, „L'Osservatore Romano”, ed. pol. 23 (2002) 9 (246), 19.

w żyłach miłosierdzia Bożego. Dlatego, choć wszystkie przymioty boskie są nieskończone w swej doskonałości, to przecież w historii zbawienia wobec człowieka ten przymiot jest największy i najdroższy naszym sercom. Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu objawia, że jest to przejaw odwiecznej miłości Bożej, przybliżającej się do grzesznego i słabego człowieka z przebaczeniem i mocą oczyszczającą go z grzechów. To jest miłosierna miłość Boga. Grzech bowiem istotnie sprzeciwia się miłości Boga i Jego całkowitego przylegania do dobra w pełnej jego czystości. W miłosiernej miłości zwracającej się do człowieka skutecznia się chwała Boża, najwyższa wartość, jaka istnieje i może istnieć. Człowiek dzięki nieskończonemu miłosierdziu Boga wezwany jest do uczestniczenia w chwale Bożej, jaka ma miejsce w łonie Trójcy Świętej i w historii zbawienia człowieka.

Wyływa stąd pierwsza powinność chrześcijańska, właśnie świętowanie, czyli uwielbianie Boga, wysławianie Go, oddawanie Mu czci, dziękczynienie Mu za dobroć i wiele innych aktów miłości i ufności wobec Niego. Przeżywanie prawdy o miłosierdziu Bożym winno też rodzić w nas prawdziwą radość i poczucie życia w święcie. Adhortacja posynodalna Ojca świętego Franciszka *Evangelii gaudium* wymownie wykazuje, że Odkupienie Chrystusa jest wyzwoleniem człowieka nie tylko z grzechu i śmierci, ale także ze smutku i tego, co prowadzi do rozpacz²⁷.

Święto Miłosierdzia Bożego, które ma być obchodzone w Święta Paschalne, jest więc wezwaniem do radosnego świętowania. W praktyce życia Kościoła, w jego duszpasterskich poszukiwaniach, winno się stworzyć dla tego święta kontekst radosnego przeżywania prawdy o miłosierdziu Bożym. Chwała Boża w człowieku przejawia się przede wszystkim w samym wnętrzu, w jego sercu, bo to żyjący człowiek jest chwałą Boga, ale i zewnętrzne jej przejawy w naszych religijnych zachowaniach winny być brane pod uwagę. Święto Miłosierdzia przecież, które w objawieniach s. Faustyny koniecznie związane miało być z Pierwszą Niedzielą po Wielkanocy, czyli Niedzielą Przewodnią, jest ciągłym Alleluja i śpiewem wzywającym do wychwalania Boga za Jego miłosierdzie i łaskawość: „Dziękujcie, Panu, bo jest miłosierny. Dziękujcie Panu, bo jest dobry, bo Jego łaska trwa na wieki” (Ps 118 (117), 1)²⁸.

²⁷ FRANCISCUS, *Adhortatio apostolica de Evangelio Nuntiando nostra aetate „Evangelii gaudium”* (EG) 1-13, AAS 105 (2013), 1019-1025, OJCIEC ŚWIĘTY FRANCISZEK, *Adhortacja apostolska o głoszeniu Ewangelii we współczesnym świecie „Evangelii gaudium”*, Kraków 2014, 5-17.

²⁸ Psalm responsoryjny II Niedzieli wielkanocnej.

W Niedzielę Miłosierdzia niech więc na nowo odezwą się dzwony rezurekcyjne, może zwłaszcza w Godzinie miłosierdzia. Są kraje, gdzie codziennie o 15.00 biją dzwony, wzywając do wychwalania Bożego miłosierdzia. Niech kościoły, a zwłaszcza obrazy Jezusa Miłosiernego będą w tym dniu ozdobione i toną w światłach i kwiatach. Z pewnością mogą mieć miejsce różne imprezy religijne, np. „biegi miłosierdzia” organizowane dla młodych. Należy urządzać procesje i pochody religijne z hymnami i wezwaniami do wielbienia Boga za Jego miłosierdzie. „Hosanna” dla Boga miłosiernego, wyrażana przy obrazach Jezusa Miłosiernego, niech wypełnia ten dzień. Dzień ten nadaje się, by poświęcić obraz lub obrazy Jezusa Miłosiernego i rozdać je częściom parafii, rodzinom lub grupom charyzmatycznym. Godzi się, by rozpoczynać w tym dniu peregrynację obrazu Miłosierdzia Bożego po rodzinach czy instytucjach, a nawet w skali całej diecezji czy regionu duszpasterskiego. Jak mówiła św. Faustyna ma to być dzień radości, szerzenia, uwielbienia, wychwalania, czczenia obrazu Jezusa Miłosiernego.

2.2. Święto Miłosierdzia wielkim wyznaniem i głoszeniem miłosierdzia Bożego

Św. Jan Paweł II w swej encyklice o miłosierdziu Bożym *Dives in misericordia* pisze, że zadaniem Kościoła jest wyznawanie i głoszenie w całej prawdzie miłosierdzia Bożego²⁹. To zadanie stawia jako jedno z głównych posłannictw Kościoła, obok starania się o czynienie miłosierdzia w świecie³⁰ i odwoływania się do miłosierdzia Bożego w modlitwie³¹. Nic dziwnego, że według św. Faustyny to właśnie święto ma być szczególnym czasem głoszenia miłosierdzia Bożego. Jest ono konieczne z woli Jezusa, zawartej w danych jej objawieniach, i to w dzień uroczystości Paschalnej, na zakończenie oktawy Zmartwychwstania Pańskiego. Św. Faustyna kilka razy wspomina o tym, że widzi – jak to zostało ukazane wyżej (cz. I) – celowość ustanowienia Święta Miłosierdzia Bożego właśnie dla przepowiadania i głoszenia miłosierdzia Bożego.

²⁹ IOANNES PAULUS II, *Litterae encyclicae de Divina Misericordia „Dives in misericordia”* (DM) 13, AAS 72 (1980), 1218, JAN PAWEŁ II, *Encyklika o Bożym Miłosierdziu „Dives in misericordia”*, w: *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, Kraków 2005, 124.

³⁰ Tamże 14, AAS 72 (1980), 1221-1226, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, 127-132.

³¹ Tamże 15, AAS 72 (1980), 1228, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, 135. Rozdział ósmy encykliki zatytułowany jest: *Modlitwa Kościoła naszych czasów*.

W praktyce życia Kościoła nie tylko w samo święto, ale w ciągu całego roku głosimy i przepowiadamy Boże miłosierdzie dla świata. Szczególnie jest to aktualne w całej nowennie przed Świętem Miłosierdzia oraz w Oktawie Wielkanocnej. Należy postawić jakiś wielki akcent na publiczne wyznawanie i głoszenie miłosierdzia Bożego.

Najpierw należy wyakcentować głoszenie miłosierdzia Bożego, jakie ma miejsce w liturgii Słowa w homiliach, w czasie Mszy św. z tego dnia. W czasie przygotowań do powstania tego święta proponowano nadanie mu dwu imion: II Niedzieli Wielkanocnej: *Dominica II Paschae seu Misericordiae Dei*. Ostatecznie jednak ogłosił Jan Paweł II święto pod nazwą: „II Niedziela Wielkanocna zwana Miłosierdzia Bożego”. Nie pozwolił też niczego dodawać ani zmieniać w starożytnej liturgii Niedzieli Przewodniej, ale rozważać miłosierdzie Boże na tle tekstów z II Niedzieli Paschalnej. II Niedziela Paschalna ma rzeczywiście wiele tekstów, które pozwalają na głoszenie prawdy o miłosierdziu Bożym. Najpierw główna modlitwa liturgii mszalnej z tej niedzieli doskonale nadaje się do rozwinięcia tematu o miłosierdziu Bożym. Zwracamy się w niej do Boga „zawsze miłosiernego”. Wskazujemy następnie na naszą odpowiedź, a mianowicie na tę prawdę, którą jest wiara w misterium paschalne – śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa. Potem następuje w tej modlitwie kolekty błaganie o pomnożenie łaski, która jest przeciw wyrazem miłosierdzia Bożego, prośba: o zrozumienie wielkości naszego chrztu, który nas zanurza w męce, śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa, o Ducha Świętego w całej Jego mocy odradzającego działania, wreszcie o zrozumienie ceny Krwi, przelanej za nas przez Syna Bożego. Oczywiście, główną podstawą do wygłaszania homilii jest zwykle słowo Ewangelii z dnia. Ta rzeczywiście mówi o wielkich darach Chrystusa Zmartwychwstałego. Są nimi: pokój Boży, dar samego Ducha Świętego i odpuszczenie grzechów – który to dar za pośrednictwem Apostołów otrzymuje Kościół po wieczne czasy. Bardzo nadaje się do wyakcentowania, że miłosierdzie Boże jest osobowym darem Trzech Osób Trójcy Przenajświętszej dla poszczególnych, indywidualnie branych osób ludzkich. Pan Jezus przychodzi ósmego dnia po zmartwychwstaniu tylko do wątpiącego, zagubionego w wierze Tomasza Apostoła i jemu każe włożyć palce do swoich ran i rękę do swego boku. Jakże ważne jest jednak wtedy wyakcentowanie, że błogosławieni są ci, którzy „nie widzieli, a uwierzyli”.

Także inne części zmienne liturgii słowa zawierają myśli, zdania i treści, które odpowiednio rozwinięte mogą stanowić tło do głoszenia

prawdy o miłosierdziu. Czytania z Dziejów Apostolskich (czytanie I, rok A, B, C) i list św. Jakuba (czytanie II, rok B) głoszą potrzebę miłosierdzia wobec chorych. List św. Piotra wzywa do nadziei, w myśl obrazu i napisu: „Jezu, ufam Tobie” (czytanie II, rok A). List św. Jana Apostoła wzywa nas niejako do patrzenia na obraz Jezusa Miłosiernego z zachętą, by kontemplować rany i bok Jezusa, z których wypłynęła krew i woda (czytanie II, rok C).

W epoce mediów różnego rodzaju nie można nie wykorzystać bogactwa treści, jakie one mogą wnieść w tematykę miłosierdzia w praktyce życia. Mamy przecież tyle filmów i dzieł artystycznych na temat wielkich postaci, heroldów miłosiernego Jezusa: św. Faustyny, św. Jana Pawła II, bł. Michała Sopoćki i innych.

Głoszenie miłosierdzia Bożego winno mieć swoje znaczne miejsce w dziełach kultury i sztuki oraz głębszej refleksji teologicznej. Przecież można organizować wykłady, sympozja, odczyty, a także słuchowiska i akademie, pogłębiające tematy ufności miłosiernemu Jezusowi czy zawierzenia i całkowitego oddania się Jemu.

Dla dzieci i młodzieży można zorganizować konkursy i eliminacje dotyczące znajomości obrazu Jezusa Miłosiernego, Koronki do Bożego Miłosierdzia, a także osób związanych z kultem, np. *Dzienniczka* s. Faustyny, wypowiedzi i encyklik św. Jana Pawła II, czy dzieł bł. Michała Sopoćki. Oczywiście samo Święto Miłosierdzia Bożego lub jego poblizsze czasowe winno być czasem ogłoszenia wyników i rozdania nagród. A może znajomość tekstów Pisma Świętego Starego i Nowego Testamentu o miłosierdziu Bożym mogłaby być przedmiotem refleksji i konkursów młodzieżowych? Pamiętać należy, że „Kościół żyje swoim autentycznym życiem, kiedy wyznaje i głosi miłosierdzie – najwspanialszy przymiot Stwórcy i Odkupiciela – i kiedy ludzi przybliża do Zbawicielowych źródeł miłosierdzia, których jest depozytariuszem i szafarzem”³².

2.3. Święto Miłosierdzia Bożego czasem miłosierdzia Bożego w sakramentach Eucharystii i Pokuty

Święta Miłosierdzia Bożego nie można ograniczyć tylko do przeżywania go w ciągu jednej doby – podkreślamy w tym rozważaniu.

³² Tamże 13, AAS 72 (1980), 1219: „Veram ducit Ecclesia vitam, cum misericordiam confitetur et divulgat – summe mirandam Creatoris Redemptorisque proprietatem – necnon cum homines pertrahit ad fontes misericordiae Salvatoris, quam ipsa apud se custodit ac distribuit”, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, 125.

W objawieniach św. Faustyny Jezus kładzie akcent na przeżywanie go koniecznie w Niedzielę Przewodnią³³. Ale dzień ten wiąże się z *Triduum Sacrum*, z Wielkim Czwartkiem, Wielkim Piątkiem, Wielką Sobotą i Niedzielą Zmartwychwstania Pańskiego, która obchodzona jest przez osiem dni oktawy, kończącej się właśnie w tę II Niedzielę Wielkanocną. Co więcej, dzień ten przygotowywany jest przez 40 dni Wielkiego Postu i przedłużony przez 50 dni okresu Wielkanocnego. Wolno więc i trzeba powiedzieć, że święto Miłosierdzia obchodzone jest właściwie w swej mocy natarczywego wezwania do przyjmowania łaski miłosierdzia przez cały okres paschalny. W encyklice św. Jana Pawła II *Dives in misericordia* mamy ukazane sakramenty Kościoła, przez które głosimy i wyznajemy miłosierdzie Boże³⁴.

Święto Miłosierdzia jest wyznaniem wiary w potęgę i moc nieskończonej miłości Boga, która jest pochyleniem się nad grzesznym i słabym człowiekiem, a objawia się w sakramentach Kościoła, zwłaszcza Eucharystii i sakramentu Pokuty, który do przyjęcia Eucharystii przygotowuje. Święto Miłosierdzia miało być według życzenia Pana Jezusa objawionego św. Faustynie przeżywane wobec Jego obrazu, przedstawiającego Go w białej szacie, uchylającego tę szatę na sercu, z którego wychodzą promienie koloru czerwonego i bladego, oznaczające krew i wodę, które wypłynęły po śmierci na krzyżu, po przebiciu boku przez żołnierza. Św. Jan Ewangelista widzi w tym tajemnicę i wypełnienie się słów Pana swego: „Będą patrzeć na Tego, którego przebili” (J 19, 37). Patrzeć na Jezusa z otwartym bokiem znaczy wierzyć w moc miłosierdzia Bożego, a wiarę swą wyznawać czerpaniem tej krwi i wody w przyjmowaniu sakramentów Kościoła. Krew wskazuje na rzeczywistość ofiary Chrystusa jako Baranka (J 1, 29; 6, 51) a woda na płodność duchową (J 4, 10). Sakramenty Kościoła, zwłaszcza tu symbolizowane – chrzest i Eucharystia – biorą początek z krzyża (por. Rz 6, 4; 1 Kor 11, 26).

Mamy w tym miejscu ważne wskazania dla przeżywania Święta Miłosierdzia Bożego. Ma być ono wielkim wezwaniem do życia Eucharystią i chrztem świętym. Chrztu świętego udziela się w Noc Paschalną. Wszyscy wierni odnawiają uroczyście swój chrzest w czasie liturgii Wigilii Paschalnej, a właściwie także w czasie ośmiu dni oktawy Wielkanocnej, a więc także w Święto Miłosierdzia. W praktyce życia chrzest święty dla ludzi, którzy nadużywają wody chrzcielnej oraz łaski

³³ Dz. 88; 280; 299; 420; 570; 699; 742.

³⁴ DM 13, AAS 72 (1980), 1218-1221, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, 124-127.

oczyszczającej i dającej życie na wieczność przez grzechy śmiertelne, ma się wyrażać przez „chrzest pracowity” (*baptisma laboriosum*), czyli sakrament Pokuty.

Świętowanie zatem miłosierdzia Bożego sprowadzać się będzie do wielkiej troski duszpasterskiej o dopełnianie się sakramentów Eucharystii i Pojednania z jednej strony, a godne przyjmowanie tychże sakramentów z drugiej strony.

W praktyce życia okazuje się niemożliwością, by sakramenty te dopełniały się w sam dzień II Niedzieli Wielkanocy. Święto trzeba tu więc brać w kontekście całego Wielkiego Postu i okresu wielkanocnego aż do Niedzieli Pięćdziesiątnicy czy nawet Trójcy Przenajświętszej – bo w wielu diecezjach wypełnienie przykazania kościelnego odnośnie do Komunii wielkanocnej przedłuża się do Niedzieli Trójcy Przenajświętszej. Ikona Pana Jezusa Miłosiernego, gdzie nasz Pan idzie w stronę człowieka i wskazuje na swe serce, z którego wychodzą dwa promienie symbolizujące krew i wodę, może być bardzo skuteczną pomocą w czasie ćwiczeń rekolekcyjnych wielkopostnych, głoszenia słowa Bożego wzywającego do nawrócenia i uctowania z Bogiem w czasie Eucharystii. Nie wyobrażamy więc sobie dobrych rekolekcji i wielkich nawróceniowych spowiedzi bez wskazywania na krzyż Chrystusa i obraz Miłosierdzia, gdzie tak mocno zaznaczone jest odkupienie Chrystusa przez bolesną mękę, a także zwycięstwo nad grzechem przez zmartwychwstanie.

A co pozostaje na sam dzień II Niedzieli Wielkanocnej? – Bardzo dobrze przygotowana Eucharystia z akcentami położonymi na wielkie miłosierdzie Boga, ciągle nam przebacającego grzechy i niezmordowanego w miłości do grzeszników. Do tego wielkiego położenia akcentu na osobiste, sakramentalne nawrócenie i komunie miłości z żywym Bogiem św. Faustyna bardzo gorąco nawołuje wypełniając wolę Jezusa z objawienia, by dziewięć dni przed tym świętem odprawiać nowennę, w której w poszczególne dni trzeba przywoływać do miłosiernego Jezusa różne kategorie grzeszników, ubogich i potrzebujących przebaczenia, a także kapłanów i misjonarzy głoszących miłosierdzie Boże³⁵.

Zewnętrznie rzecz biorąc należałoby w naszych świątyniach ozdobić chrzcielnice wieńcami kwiatów, a także jakiś konfesjonał. Nie mówiąc już o tym, że obraz Jezusa Miłosiernego powinien być na ten dzień bogato iluminowany i pięknie ozdobiony, a także, gdy to potrzebne, przybliżony do ołtarza i wraz z nim udekorowany kwiatami. Święto Mi-

³⁵ Dz. 796.

łosierdzia to wielki akcent położony także na przykazanie kościelne: spowiedzi i Komunii św. wielkanocnej. Dla tych, którzy przed świętami nie dopełnili obowiązku spowiedzi i Komunii św. wielkanocnej, Święto Miłosierdzia mogłoby być wielkim przypomnieniem tego obowiązku.

2.4. Święto Miłosierdzia dniem mobilizacji do czynu miłosierdzia

Jezus Chrystus ukazał, że człowiek nie tylko doświadcza i „dostępuje” miłosierdzia Boga samego, ale także jest powołany do tego, ażeby sam „czynił” miłosierdzie drugim. „Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią” (Mt 5, 7). Kościół znajduje w tych słowach wezwanie do czynu i stara się „zrobić miłosierdzie”. Jeśli wszystkie błogosławieństwa z Kazania na Górze wskazują drogę nawrócenia, przemiany życia, to błogosławieństwo miłosiernych jest pod tym względem szczególnie wymowne. „Człowiek dociera do miłosiernej miłości Boga, do Jego miłosierdzia o tyle, o ile sam przemienia się wewnętrznie w duchu podobnej miłości w stosunku do bliźnich”³⁶. Takimi słowami rozpoczyna św. Jan Paweł II akapit pt. „Kościół stara się zrobić miłosierdzie” w swojej encyklice o miłosierdziu.

Nasza wielka mistyczka, św. Faustyna Kowalska, do końca zanurzona w miłości Boskiego Oblubieńca, nie odrywa ani na moment miłosiernego Boga od swego widzenia drugiego człowieka, zwłaszcza znajdującego się w potrzebie. Jako zakonnica Zgromadzenia kontemplacyjno-czynnego łączy w sposób idealny miłość Boga z miłością bliźniego, totalne i heroiczne zanurzenie się w doświadczaniu miłosiernej miłości Boga z pracą dla człowieka. Miała możliwość bezpośredniej posługi ubogim na furcie klasztornej i z wielką mocą głosiła, że obok modlitwy i słowa musi być czyn³⁷. Tego czynu wymagała od czcicieli Bożego miłosierdzia na co dzień. Nie wyobrażała sobie żadnego dnia bez czynu miłosierdzia.

Święto Miłosierdzia Bożego to wielkie wołanie o totalne poświęcenie w sprawie służby bliźnim, praktykowania uczynków miłosiernych

³⁶ DM 14, AAS 72 (1980), 1221: „Eatenus namque homo ad misericordem Dei procedit amorem, ad eius nempe ipsius misericordiam, quatenus ille se intus transformat secundum talis indolem amoris in proximum”, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, 127-128.

³⁷ Dz. 742.

co do ciała i co do duszy. Co więcej, to pójście do człowieka w potrzebie aż do granic, aż do dania życia za drugich. W praktyce przejawia się to w pełnym wejściu w porządek społeczny w skali świata i totalnym przejęciu się sytuacją w świecie.

Nie sposób w tym kontekście nie zwrócić uwagi na czyn i żarliwe słowo do świata św. Jana Pawła II w sprawie miłosierdzia wobec bliźnich w skali szczegółów życia ludzkiego i w skali świata. Jego zwrócenie się w sprawie pomocy trzeciemu, a jak to sam określił w *Sollicitudo rei socialis* „czwartemu światu”, było niezwykle. Dramatyczne jego apele w sprawie biednych i potrzebujących są niezwykle wymowne.

Z kontemplacji piękna Chrystusa ukrzyżowanego zrodzi się ten niesamowity dynamizm miłości chrześcijańskiej i to jego pójście w stronę człowieka, owszem w stronę świata ubogich, z ostrą „wyobraźnią miłosierdzia”. Tej wyobraźni miłosierdzia uczył on nas wszystkich. W *Novo millennio ineunte* pisze: „Potrzebna jest dziś nowa «wyobraźnia miłosierdzia», której przejawem będzie nie tyle i nie tylko skuteczność pomocy, ale zdolność bycia bliźnim dla cierpiącego człowieka, solidaryzowania się z nim, tak aby gest pomocy nie był odczuwany jako poniżająca jałmużna, ale jako świadectwo braterskiej wspólnoty dóbr”³⁸. Wielki nauczyciel „wyobraźni miłosierdzia” Jan Paweł II dorzuca do tego słowa „nowa”, tak jak mówił o „nowej ewangelizacji”. Jeżeli „nowa” to znaczy, że dotychczasowa, choć przyniosła owoc, jest już niewystarczająca. „Nowa”, bo odnowiona w swej wizji, by na pierwszym miejscu być z cierpiącymi, a więc dawać siebie, a nie tylko od siebie. Widzieliśmy wszyscy, że papież promieniował swoim człowieczeństwem, swoim ojcostwem i swoją miłosierną miłością. Sam żyjący Świętem Miłosierdzia stał się nowym impulsem dla działalności charytatywnej.

Święto Miłosierdzia ma być tak wielkim przeżywaniem miłosierdzia, żeby z tego wypływała wielka, szeroka i możliwie najbardziej personalistyczna działalność charytatywna. Święto Miłosierdzia w II Niedzielę Wielkanocną ma być parciem w stronę człowieka, by mu pomagać. W II Niedzielę Wielkanocną koniecznie winni się zbierać

³⁸ IOANNES PAULUS II, *Epistula apostolica Magni Iubilaei anni MM exitum „Novo millennio ineunte”* 50, AAS 93 (2001), 303: „Hora est novae inventionis caritatis, quae non tantum explicari possit secundum efficacitatem auxilii iam praestiti, verum etiam secundum facultatem adeundi proximum et solidaritatem exprimendi cum dolentibus, ita ut gestus auxilii non uti nummus indecorus, sed uti fraterna participatio censeatur”, JAN PAWEŁ II, *List apostolski na zakończenie Wielkiego Jubileuszu roku 2000 „Novo millennio ineunte”*, Poznań 2001, 73.

i gromadzić ludzi wokół obrazu Jezusa Miłosiernego, idącego ku bliźnim i zatrzymującym się przy nim, po to, aby czynić bardzo głęboką refleksję na temat, co należy jeszcze czynić dla potrzebujących zarówno w najbliższym otoczeniu, jak i w skali świata. Przy obrazie i zapalonym ognisku przedstawiciele Caritasu winni zapalać serca ogniem miłości i uwrażliwiać się na „krzyk biednych”, jak mówił Jan Paweł II w Ełku w 1999 roku (Hi 34, 28)³⁹. Od ogniska miłosierdzia Bożego trzeba rozniecać iskrę łaski i przekazywać światu ogień miłosierdzia. Spotkania ludzi w Święto Miłosierdzia przy obrazie Jezusa Miłosiernego winny rozniecać widzenie rodziny jako szkoły miłości, parafii jako wspólnoty rodzin, sąsiedztwa jako wspólnoty samopomocy rodzin, środowiska pracy jako wspólnoty solidarności, wreszcie cały świat jako pole powszechnego braterstwa. Widział to już bł. ks. Michał Sopoćko inspirując na przedłużeniu Święta Miłosierdzia ustanowienie Tygodnia Miłosierdzia, dla refleksji i zapoczątkowania działalności dobroczynnej. Episkopat Polski przeniósł kilka lat temu tydzień miłosierdzia z pierwszych dni października na tydzień po święcie miłosierdzia. Oby to przyniosło dobre owoce miłości, czyn miłosierdzia, jak mawiała św. Faustyna.

Święto Miłosierdzia to czas odnowienia i zmobilizowania się do działalności humanitarnej, charytatywnej. Wielkie święto Caritasu i instytucji pokrewnych, a także wspólnot charyzmatycznych w aspekcie działalności miłosiernej.

2.5. Wezwania modlitewne w dzień Święta Miłosierdzia Bożego

Święto Miłosierdzia Bożego po wielkim akcie zawierzenia świata, którego dokonał 17 sierpnia 2002 roku św. Jan Paweł, winno mieć w swoim szczytowym punkcie przeżywania renowację tego aktu. Godzi się przeto, żeby każda wspólnota czcicieli Bożego miłosierdzia miała w swoim programie świętowania swój czas zawierzenia świata miłosierdziu Bożemu. Nie musi to być koniecznie dosłowne powtórzenie słów świętego Papieża. Modlitwa zawierzenia może być, a nawet powinna być ciągle aktualizowana i na nowo formułowana w relacji do największych doświadczeń losu, problemów i cierpień, jakie przeżywa świat, kraj, miasto, dana wspólnota parafialna czy rodzina.

³⁹ TENŻE, *Homilia podczas Mszy. Ełk, 08. 06. 1999 r.*, „L'Osservatore Romano” wyd. pol. 20 (1999) 8 (215), 17.

Istotą tego aktu jest modlitwa błagalna o wyjątkowej mocy, zanośzona do miłosiernego Boga za świat i powierzenie jego problemów miłosierdziu Bożemu. Kult miłosierdzia Bożego, według objawień św. siostry Faustyny, w szczególny sposób wyraża się modlitwą. Modlitwa, słowo i czyn stanowią według *Dzienniczka* filary pobożności wynikającej z wiary w nieskończone miłosierdzie Boże. Wśród modlitw cztery jej rodzaje wyraźnie są eksponowane i preferowane. Są to: kontemplacja obrazu Jezusa Miłosiernego, liturgia z Niedzieli Miłosierdzia, Koronka do Bożego Miłosierdzia i modlitwa nowenny przed Niedzielą Miłosierdzia. Wszystkie te modlitwy cechuje jakiś szczególny żar błagalny.

Sam akt zawierzenia Ojca Świętego w Łagiewnikach zaczyna się od modlitwy św. Faustyny: „O niepojęte i niezgłębione miłosierdzie Boże, kto Cię godnie uwielbić i wysławić może, Największy przymiocie Boga Wszechmocnego, Tyś słodka nadzieja dla człowieka grzesznego”⁴⁰. Potem następują akty ufności: Jezu, ufam Tobie! Papież używa mocnych słów na określenie zawierzenia grzesznego świata potrzebującego przebaczenia. Mówi o „wołaniu” o Boże miłosierdzie, pochodzącym z głębi ludzkich serc, o „wpatrywaniu się w oczy” miłosiernego Jezusa, o „wytrwałym błaganiu” o miłosierdzie Boże, o stanięcie w prawdzie w Duchu Świętym przed Bogiem, o „ogniu Bożej miłości”, o „pałaniu ludzkich serc” wobec miłosiernej miłości Boga. Akt zawierzenia Papieża kończy się mocnym postulatem do wszystkich słowami *Dzienniczka* św. Faustyny, by rozpałać „iskrę, która przygotowuje świat na ostateczne przyjście”⁴¹. Tego samego języka używa św. Jan Paweł II w encyklice *Dives in misericordia* w rozdziale VIII pt. *Modlitwa Kościoła naszych czasów*. Czytamy tam, że „Modlitwa jest wołaniem o miłosierdzie Boże wobec wielorakiego zła, jakie ciąży nad ludzkością i jakie jej zagraża”⁴². Papież mówi tam o „żarliwej” modlitwie, o „podniesieniu głosu” w błaganiach. Używa mocnego języka, prosząc, żeby Bóg nie brzydził się „człowiekiem, którego stworzył” i nie odnosił się do ludzi jak w czasach potopu świata za dni Noego⁴³.

Akt zawierzenia parafii, wspólnot i rodzin winien być dobrze przygotowany i poprzedzony przyjęciem sakramentów świętych. Winien

⁴⁰ Dz. 951.

⁴¹ JAN PAWEŁ II, *Zawierzam cały świat Bożemu miłosierdziu. Homilia podczas Mszy św., Kraków(Łagiewniki) – 17.08'02*, „L'Osservatore Romano”, wyd. pol., 23 (2002) 9 (246), 17. Dz. 1732.

⁴² DM 15, AAS 72 (1980), 1228: „[...] obsecrationis implorantis misericordiam Dei adversus multiplices formas maiorum, quae premunt hominum genus eique minantur”, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, 135.

⁴³ Tamże, AAS 72 (1980), 1229, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, 136.

być formą modlitwy litanijnej, po wezwaniach której wspólnota czy lud zebrany mógłby wołać: „Jezu, ufam Tobie” czy „O Krwi i Wodo, któraś wypłynęła z Najświętszego Serca Jezusowego jako źródło miłosierdzia dla nas, ufamy Tobie”. Można by też używać wezwań Koronki do Miłosierdzia Bożego: „Dla Jego [Jezusa] bolesnej męki, miej miłosierdzie dla nas i świata całego”. Godzi się, żeby taki akt był wypowiedziany w czasie centralnej Eucharystii w Niedzielę Miłosierdzia lub w Godzinie Miłosierdzia, która oczywiście w Święto Miłosierdzia winna być przeżywana możliwie najbardziej uroczysto.

Święto Miłosierdzia w ogóle powinno się odznaczać akcentem modlitewnym. Należy zachęcać wiernych, żeby w tym dniu więcej się modlili. Zaleca się organizować procesje z Najświętszym Sakramentem lub choćby tylko z dużym, pięknie udekorowanym obrazem Jezusa Miłosiernego.

Akt zawierzenia świata przez diecezje, parafie i różnego rodzaju wspólnoty należy do kategorii *actus maximi momenti*, czyli aktów najwyższego momentu. Biorąc analogie z polskiego aktu milenijnego z 1966 roku o oddaniu się Polski w niewolę miłości za wolność Kościoła w Polsce, czy ślubów jasnogórskich – mógłby być taki akt rokrocznie odnawiany właśnie w Święto Miłosierdzia Bożego.

2.6. Święto Miłosierdzia Bożego w przeżywaniu rodzin i wspólnot charyzmatycznych (Ogniska miłosierdzia)

Jako dodatek do tej refleksji duszpastersko-pastoralnej przedstawiamy w czasach walki o chrześcijański charakter rodziny temat orędzia św. Faustyny i św. Jana Pawła II o iskrze Bożej, którą trzeba rozniecać w dzisiejszym świecie.

W Krakowie-Łagiewnikach z okazji konsekracji świątyni miłosierdzia i poświęcenia świata Bożemu miłosierdziu padły z ust św. Jana Pawła II słowa nawiązujące do św. Faustyny: „Trzeba tę iskry Bożej łaski rozniecić. Trzeba przekazywać światu ogień miłosierdzia”⁴⁴. Do istoty czci miłosierdzia Bożego należy głoszenie słowa Bożego o miłosierdziu – apostołstwo miłosierdzia. Trzeba to czynić z mocą i miłością. Symbolem tego jest iskra światła, płomień, ogień, a dalej świeca, całe nawet ognisko. W praktyce życia duszpasterskiego będzie tu chodziło

⁴⁴ JAN PAWEŁ II, *Zawierzam cały świat Bożemu miłosierdziu*, 17.

o rozwój nabożeństwa ewangelizacyjnego w liturgii domowego Kościoła – rodziny, a także różnego rodzaju grup apostołskich i wspólnot charyzmatycznych. Ognisko domowe kojarzy się nam najpierw z ciepłem domu rodzinnego, z miłością kochającej matki i zatroskanego o swoją rodzinę ojca. Ogień i ognisko przypomina nam także gorliwość i żar apostołski właściwy dla różnego rodzaju grup apostołskich i charyzmatycznych, inspirowanych przez Ducha Świętego. Ognisko miłosierdzia w rodzinach może być odprawiane w ramach liturgii domowego Kościoła. Może też ono wszystkie chrześcijańskie wspólnoty gromadzić razem w duchu liturgii rodziny duchowej. Jego celem jest przyjęcie pełnej prawdy o miłości miłosiernej Boga, która jest jak żar ognia. „Wody wielkie nie zdołają ugasić miłości, nie zatopią jej rzeki. Jeśliby ktoś oddał za miłość całe bogactwo swego domu, pogardzą nim tylko” (Pnp 8, 7). Liturgia domowa Ogniska miłosierdzia ma za zadanie ciągle ożywiać w nas doświadczenie wiary w Boga bogatego w miłosierdzie, który przez Syna swego objawia nam miłosierną miłość i rozlewa ją w naszych sercach przez Ducha Świętego (por. Rz 5, 5).

Jak praktycznie można i jak się już w wielu rodzinach takie ogniska odbywają? Rodzina gromadzi się wokół ozdobionej świecy, a może czasem i ogniska, gdy są ku temu warunki, np. w ogrodzie domu. Jest w tym wyraźny symbol. Ognisko najpierw się rozpala. Ogniem, który prawdziwie daje nam zrozumienie słowa Bożego jest Duch Święty: „Czy serce nie pałało w nas, kiedy rozmawiał z nami w drodze i Pisma nam wyjaśniał?” – mówili uczniowie Jezusa (Łk 24, 32). Dobrze byłoby w Święto Miłosierdzia rozpałić takie ognisko od paschału.

Ognisko trzeba podtrzymywać, dodając od czasu do czasu nowe drwa. Aby nie ulec błędom interpretacji słowa Bożego i prawdy o miłosierdziu Bożym, trzymamy się słowa Bożego. Obok więc lektury przede wszystkim Biblii, jakże ważne jest studium pism Urzędu Nauczycielskiego Kościoła. Niesamowite bogactwa zostawił nam w dziedzinie teologii i mistyki miłosierdzia św. Jan Paweł II, a także Benedykt XVI i Franciszek, który obecnie ciągle nawiązuje do prawdy o nieskończonym miłosierdziu Bożym.

Ognisko rozpalone i podtrzymywane zaczyna rozświetlać i rozgrzewać zgromadzonych. Wielką rolę odgrywa tu *Dzienniczek* św. Faustyny. Jest pełen mocy duchowej i żaru miłości. Całe fragmenty *Dzienniczka* można przytaczać i rozważać, by utożsamiać się z ich treścią. To z pewnością rozpala duszę.

Ognisko wreszcie rozżarza się. To modlitwy wołania o miłosierdzie nad światem i nad nami. Koronka do Bożego Miłosierdzia to rzeczywiste źródło miłości do Boga i bliźnich. Pieśni ewangeliczne, żywe świadectwa wiary, nadziei i miłości, ciągle „Jezu, ufam Tobie” – rozżarzać mogą duszę człowieka.

Płonące ognisko wyrzuca często z siebie iskry. Iskry zapalają nowe ogniska. Rodzi się i pogłębia „wyobraźnia miłosierdzia”. Powstaje chęć apostołstwa w kręgu sąsiadów i środowiska pracy. Młodzi z natarczywością ewangeliczną gotowi są prowadzić ewangelizację uliczną. Gdy ludzie pozwalają ogarnąć się ogniem miłosiernej miłości, idą w zimny, obojętny świat i próbują rozniecić to, co płonie może jakimś bardzo słabym ogniskiem w człowieku. Wszak każdy człowiek ma niespokojne serce i jakiś głód, a może choćby lekki tylko apetyt na wartości boskie i wieczne. Jest faktem, że żyjemy w niezwykłym kryzysie nadziei eschatologicznej, może bardziej niż w kryzysie wiary, stąd pozwolenie na ogarnięcie się napisem na obrazie „Jezu, ufam Tobie” może doprowadzić do odzyskania tej boskiej cnoty.

To skromna bardzo inspiracja apostołska dla rodzin i różnego rodzaju wspólnot i ruchów. Ognisko miłosierdzia Bożego rozpala się – jeśli to możliwe – w Niedzielę Miłosierdzia, ale także można je organizować w inne dni. Najlepiej je urządzać w godzinach wieczornych, bo Godzina Miłosierdzia o 15.00 nie zawsze jest dogodna duszpastersko z powodu obowiązku pracy. Warto zapraszać na takie ognisko ludzi z sąsiedztwa, bliskich i znajomych. Dobrze jest też wcześniej zorganizować takie ognisko w oparciu o diakonię ewangelizacyjną parafii, jeśli taka jest. Postarać się trzeba o pewną ilość obrazów Jezusa Miłosiernego, które zostaną po poświęceniu rozdane rodzinom, które jeszcze ich nie mają, a także teksty Koronki do Miłosierdzia Bożego wraz z instrukcją sposobu ich odmawiania, tzw. mizerikordiny. Do sprawnego przeprowadzenia nabożeństwa potrzebne są przynajmniej trzy osoby, które wcześniej zapoznają się dobrze z ideą i przebiegiem nabożeństwa. Są to: prowadzący, najlepiej gospodarz domu, w którym gromadzi się ognisko, lektor – ktoś dobrze czytający, kantor, który mógłby zaśpiewać i pokierować śpiewem. Teksty pieśni powinny być dla wszystkich uczestników przygotowane. Oprócz lektury tekstów Pisma Świętego powinno się przygotować fragment *Dzienniczka* św. Faustyny, teksty przemówień św. Jana Pawła II, zwłaszcza encyklikę *Dives in misericordia*, wyimków z kazań bł. ks. Michała Sopoćki i innych autorów, sprawdzonych pod

względem teologicznym. Kończyć wszystko może akt oddania miłosierdziu Bożemu i słowa rozesłania z modlitwą „Jezu, ufam Tobie”. Od wydziałów duszpasterstwa w diecezjach wymagać można materiałów odpowiednich do rozpalania i rozniecania iskry Bożego miłosierdzia. Z ich pomocą i z nadzieją w pomoc Bożą trzeba nam nieść odważnie światu orędzie Miłosierdzia.

The Celebration of Divine Mercy
in St. Faustine Kowalska's Diary and in the Practise
of Church's Life after the Pontificate of John Paul II
Summary

According to s. Faustine the celebration of Divine Mercy is connected with praising God and worshiping His never ending merciful love. It should arise in people truly joy and lead to trust merciful Jesus, total surrendering Him and putting people, families, communities and parishes in His Divine Mercy. She sees this holiday as the time of taking from Divine Mercy in the order of sacramental life, especially by the Penance and the Eucharist. The living with the truth about Divine Mercy should arise in people true joy.

This day should be special time of preaching Divine Mercy and huge inspiration for practising the Works of Mercy. The public confession and preaching of Divine Mercy should be high lightened on this day, with special prayers for mercy for the world, supported also by mortifying. Among prayers there are four which are preferred: the contemplation of picture of Merciful Jesus, liturgy from Mercy Sunday, The Chaplet of Divine Mercy and novena before Mercy Sunday. Public preaching of Divine Mercy should be realized by media, works of art and culture and deeper theological reflection, development of evangelising church service in the liturgy of home Church- family, and different kinds of apostolic groups and communities.

Słowa kluczowe: miłosierdzie Boże, modlitwa, sakramenty, św. Faustyna, św. Jan Paweł II, święto miłosierdzia, uczynki miłosierne, zawierzenie

Keywords: Divine Mercy, prayer, sacraments, st. Faustine, St. John Paul II, the festival of Mercy, The works of mercy, trust